

November 1843

FAKTA

Dato:
November 1843

Sidetal:
275, 276, 277, 278, 279, 280

Dagbogens placering:
Thorvaldsens Museums arkiv,
inspektørens skrin, nr. 1

Ophavsperson/nøgleperson:
Christine Stampe

Generelle kommentarer:
Dette dokument er en del af det
originale manuskript til Christine
Stampes erindringer om Thorvaldsen.
Afskriften af hele manuskriptet
omfatter i alt 60 dele. Denne del er nr.
52.

OBS Dokumentet er også udgivet i
Arkivet, Thorvaldsens Museum. Her
findes den senest opdaterede udgave.

Læs mere om nærværende online-
udgivelse i artiklen Manuskriptet til
Christine Stampes erindringer om
Thorvaldsen.

Omtalte personer:
H.C. Andersen
Charlotte Harboe
B.S. Ingemann
Johan Ferdinand de Neergaard
Carl Vilhelm Raben-Levetzau
Christine Stampe
Henrik Stampe
Nicolai Søtoft
Bertel Thorvaldsen
Benjamin Wolff
Henriette Wulff

RESUMÉ

Christine Stampes manus til sine erindringer om Thorvaldsen. Dette er 52. del af i alt 60.

TRANSSKRIFTION

- 275 -

Imidlertid havde vi meget travelt paa Nysøe med tilberedelser til Thorvaldsens 73 Aarige fødsels dag¹, der blev instuderet Aprilsnarrene hvor alle vore kiere Naboer bidrog til paa det bedste, der var fr: Wulf², fr: Neergaard³ og fr: Raben⁴, osv x en 12 til 14 i Tallet, som mødtes oppe paa Sahlen paa Nysøe til Prøverne[.] her var et lille Theater opført, og Klaveret bragt op[.]

- 276 -

27

Nu havde jeg min ulykke med at forhindre at Thorv: skulde mærke noget, jeg sad nu gierne hver Aften og spillede Lotterie med ham og naar en Vogn kiørte frem for døren enten for at hente eller bringe, nogle af de prøvende Giæster, saa gav jeg mig gierne til at synge, eller skrabe med stoelen for at Thor ikke skulde høre noget[.] da nu den rette dag kom[.] Andersen⁵, Carl Stampe⁶ og Søstrene⁷ vare kommen herud x om Morgenen blev Thorv: hentet ned til frokost bordet af heele Sælskabet og der blev med følgende Sang⁸ af Andersen afsunget xx saa kom Præstøe Honoratiores⁹, og saa frue Harboe¹⁰ osv x og gratulerede, flagene veiede Naturligvis, overalt; x til Midag var vore Naboer samlede, og vi havde medfølgende Sang¹¹ af Søtoft¹² xx (: Søtoft skjønt syg, var her til alle Prøver, og tog deel med Lune og vittighed i all vores Glæde) han spillede [el]skerens Rolle¹³ det var nok siste gang¹⁴ han ret var munter og gjorde alt med:)

Efter Bordet var det værste at styre Thor: thi fr Raben havde han bedet om at spille, dog hun havde sagt hun havde drukket formeget Schampagne, saa hun var nød at tage sig en lille Luuer (og NB hun maatte op og Klæde sig til forestillingen, hvor hun gav elskerindens Parthie¹⁵[.] Thorv opfordrede nu Andersen til at Læse et Eventyr for Sælskabet, og A: havde ondt ved at nægte det, dog jeg forpurrede det, ved et eller andet Paaskud af frygt for han skulde lade de spillende i stikken (han havde paataget sig at være Instruktør[.] vi kiender Andersen naar han skal læse for af sit eget; x jeg gik frem og tilbage da man ogsaa behøvede mig ved Theatret

- 277 -

28

saa Thorvaldsen snart mærkede at han var allene af Huusets folk nede blandt giæsterne, og nu blev han ganske uroelig, ["]men for Gud skyld[,]"] sagde han til mig[, ""]hvor bliver de af[,]"] og han anstrængede sig at gjøre Honøer for de fremmede, som bragte ham om¹⁶ hans sedvanlige Luur[.]

den lille kiere Mand, senere sagde han mig, at han ordentlig skammde sig paa mine Vegne, og var bange at jeg var listet mig til at faae en lille Luur lige som frue Raben da han kiendte mit sove Hierte, hvorfor han altid kaldte mig dormillone¹⁷, og nu var det ordentlig rørende at see hvordan den kiere anstrængte sig for at skiule for Giæsterne at jeg og fleere vare borte; endelig kommer jeg ned og siger til ham om han vil give fru Neergaard armen, og gaae op paa Sahlen[.] han springer munter op, og siger: ["]hvad nu skal vi have os en dands?["] og han troede virkelig at der skulde dandses, til han kom op og saa Theatret og hvor han blev meget forundret over at alle disse Anstalter kunde gaae uden at han havde mærket det aller minste, nu fulgte han troelig med stykket og loe, og morede sig fortreffelig, og forsikkrede at han for første gang ret forstod dette stykke, thi skjønt han havde seet det paa det Kongelige saa var Orscheret imellem og han hørte ikke rigtig grant¹⁸. (senere gik han og Andersen og jeg exspre i det Kongelige for at sammen ligne, og vi vare Enige om at nogle af vore Skuespillere vare lige saa gode, og Andersen sagde: ["]Give vi blodt havde en saa God Hans Mortensen¹⁹ paa det Kongelige[, "] det var Grønvald²⁰ :) Stykket endte med en Sang hvori Tilskuerne og toge deel og man dandsede ned til Aftens Maaltiden[.] Efter denne, gjorde Andersens 2 a 3 Eventyr som han fremsagde [med] meget god Efekt, og Lykke[.]

- 278 -

29

Dagen endte glad og fornøielig for en hver, dog Thorvaldsen, var, som sed vanlig kuns alt for taknemlig, han erkjendte altid med rørelse, og ømhed, den kierlighed, man viste ham, og hans Gamle Mutter²¹ fandt han var altid for god mod ham.

De paafølgende Dage²² Arbeidede Han rask væk, og saa vare der Giæste bud hos Amtman Neergaards²³, og hos Rabens²⁴, og Wulfes²⁵, og heer; Alt samen i Anledning af frue Smith's²⁶ Afreise, dog overalt blev den [hos] os [og] alle saa kieres Skaal drukket hvor vi kom, og hvor han var, var han den første, og man blev glad, blodt ved at see det elskelige Aasyn, I disse Dage læste jeg nogle af Ingemans²⁷ Romaner for ham, Arbeidet gik altid saa godt fra Haanden sagde han, og disse Dage ere mig uforglemmelige[,] og jeg tænker ofte med Glæde paa den dybe følelse han lagde for dagen ved den leilighed, som ved saa mange andre, og skjønt ofte gjorde Narr af mig fordie jeg saa let kom til at græde, saa gik det ham slet ikke bedre[.]

- 279 -

[siden er blank]

- 280 -

Damer som²⁸ vare Sværmeriske kunde han ikke godt døie, Een havde, stukket en Krands paa Bayrons Byste, og smegtet til, en Anden havde

kokketteret med Pognatovskies (jeg troer mer Pf: Thorlasius) medens vi vare i Rom 1842 kom en Engelsk fammille, som havde en ung Pige med (formodentlig en Polakkerinde :) denne faldt i Besvimelse, da man viste hende Pognatovskis den store Hest i Atelieret osv osv ☒

Medens vi²⁹ vare i Rom kom en Eng Hr: af Thorv: bekiendskab, og presenterede mig en Grækerinde³⁰ som var Digterinde, hun ønskede at faae bidrag, og hielp af mig for at gjøre Thorvaldsens Levnets Beskrivelse[.] Dog Thorv: sagde mig jeg skulde slet ikke inlade [sic] mig med dem, det er Narre, eller sligt sagde han, derimod, bad han mig, og drev ivrig paa, mig at fortsætte min Dagbog³¹ og Notere og saa kan De selv senere gjøre det meget bedre. ☒

Dette kommer nok best hvor hans Diktate stoer, ☒
i Hans Have har han Plantet 9 store Syprer ved Ingangen³², som nu ære store

¹ 19.11.1843 fejrede Thorvaldsen sin 73-års fødselsdag på Nysø. H.C. Andersen læste eventyr, og vaudevillen Aprilsnarrene af J.L. Heiberg blev opført.

² Dvs. Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898), som var gift med den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff. Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

³ Dvs. Charlotte Louise Elisabeth (1808-1866), née Olsen, som var gift med Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

⁴ Dvs. Julie Raben-Levetzau (1809-1880), som var gift med den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau. Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

⁵ Dvs. den danske forfatter H.C. Andersen.

⁶ Dvs. Henrik Stampes yngste bror premierløjtnant Carl Stampe, dvs. baron Frants Valentin Christian Carl Stampe (1806–1880).

⁷ I Rigmor Stampe, op. cit., p. 228 er "Søstre" ændret til "Sønnerne". Med "Sønnerne" menes antagelig Christine og Henrik Stampes to ældste sønner Henrik og Holger Stampe, som pga. af studier ved universitet var bosat i København.

⁸ Dvs. sang af 19.11.1843.

⁹ Dvs. fornemmeste personer, mest ansete personer, jf. honoratiore i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁰ Antagelig Charlotte Harboe.

¹¹ Dvs. sang af 19.11.1843.

¹² Dvs. den danske præst og forfatter Nicolai Sætoft.

¹³ Dvs. den pæne og slikkede lærer Hr. Zierlich i stykket Aprilsnarrene af J.L. Heiberg.

¹⁴ Nicolai Sætoft døde 5.6.1844.

¹⁵ Her menes antagelig den purunge og jomfrulige skolepige Trine i stykket Aprilsnarrene.

¹⁶ At bringe én om noget betyder at berøve én for noget, se under betydning 3 af bringe i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁷ Efter italienske dormiglióne, dvs. sovetryne.

¹⁸ Dvs. klart og tydeligt, se betydning 2 af gran i Ordbog over det danske Sprog.

¹⁹ Hans Mortensen var en komisk karakter i Aprilsnarrene.

²⁰ Af Rigmor Stampe, op. cit., p. 368, n. 21 fremgår det, at den omtalte Grønvold antagelig er identisk med Caroline Mathilde Grønvold (1832-1893), datter af grosserer Hans Christian Grønvold (1788-1852). Hun blev i 1852 gift med godsforvalter Oluf Thomas Emil Finsen (1825-1896).

²¹ Dvs. Christine Stampe selv, som havde fået dette kælenavn af Thorvaldsen.

²² Dvs. dagene umiddelbart efter Thorvaldsens 73-års fødselsdag den 19.11.1843.

²³ Dvs. den danske amtmand Johan Ferdinand de Neergaard. Familien Neergaard boede på herregården Lindersvold, syd for Fakse og ca. 10 km fra Nysø.

²⁴ Dvs. den danske greve, jurist og gehejmekonferensråd Carl Vilhelm Raben-Levetzau og hans hustru Julie Raben-Levetzau (1809-1880). Carl Vilhelm Raben-Levetzau ejede Beldringe gods godt 5 km fra Præstø.

²⁵ Dvs. den danske godsejer, kunstsamler, jurist, postsekretær, handelsmand Benjamin Wolff og hans hustru Juliane Lovise Sneedorff (1811-1898). Wolff havde siden 1830 ejet herregården Engelholm, ca. 5 km fra Nysø.

²⁶ Antagelig Cécile Caroline de Coninck (1789-1857), gift med justitsråd Michael Leigh Smith (1777-1843), der ejede Bækkeskov, en større dansk herregård nord for Præstø. Det vides p.t. ikke, hvor de Conincks rejse gik hen.

²⁷ Dvs. den danske digter, forfatter og lektor B.S. Ingemann.

²⁸ Denne side er indlagt løst i manuskriptet og passer ikke ind i den fortløbende fremstilling. Den præsenteres alligevel her, fordi den ikke umiddelbart kan flyttes til en anden passende sammenhæng. Stampe har tydeligvis nedfældet nogle hastige redaktionelle noter, som hun skulle huske at bruge i forbindelse med hendes og Thorvaldsens ophold i Rom i 1842.

²⁹ Det følgende afsnit af teksten står på den anden led.

³⁰ Denne grækerinde er p.t. uidentificeret, ligesom det heller ikke vides, om den levnedsbetegnelse om Thorvaldsen, som hun planlagde, blev til noget.

³¹ Her fremgår det, at Stampe førte dagbog, mens hun var sammen med Thorvaldsen, og at hun derefter sammensatte dette manus som en videre bearbejdning. Se mere om tekstens tilblivelse i artiklen Manuskriptet til Christine Stampes erindringer om Thorvaldsen.

³² Sandsynligvis de cypresser, som Stampe fik plantet ved indgangen til Thorvaldsens atelier i Nysøes have, se nærværende originalmanus, p. 322.

[illegible]

33
 hvor ofte han sagde til mig, at man
 havde fortalt ham, at han havde
 en lille pige, som han havde
 med sig, og med sin skind, som
 han havde med sig, at han
 havde fortalt mig, at han; 20. Aar
 havde fortalt til noget Menneske
 som han havde med sig, at han
 til mig, som han sagde, at han
 havde fortalt, og fortalt af hans
 kanten de havde givet, alle de
 skind, som han havde med sig
 tydelig, Gaard, og som han
 og tydelig, Gaard, som han
 altid havde at jeg ikke havde
 hans barn, og da han havde
 at han havde tydelig, og sagde
 altid at det var hans
~~derfor~~ jeg ikke havde
 som andet, thi han havde
 hvor tydelig det var, og det
 gjorde han, som det at han
 havde fortalt det, som det
 og som han havde
 fortalt ham, at han havde
 thi det havde altid for ham
 han havde fortalt ham og
 jeg havde ham og sin, med
 det: han havde ikke
 jeg havde det, som han
 som han havde

[illegible]

36
 mad
 Cab
 of fad
 smelk
 2d
 stop
 til 5
 sat
 ma
 sm
 big
 ring
 of f
 per
 til
 Lan
 In f
 8
 at
 fad
 af
 In
 18
 bog
 wash
 big
 how
 Cong
 Sam
 fad
 whole
 go

[illegible]

27
 nu kom Jacoben, og sa han sa det
 det samme daars, at Ernst har gaaet
 bort, saa daa det sa det, og nu begynde
 Thor: at sulte Tunge, det var en
 kindelig til for ham, dog gik det
 om Morgenen kom der mange brydte
 og om Eftermiddagen, saa snart jeg fandt
 en forsat, mit Guld, og nyssede midt
 tog jeg mig til Thor: mit mine Løst
 Guld, og mit to gamle Guld, hvor
 Kasten, ligesom 10 a 11, og saaledes
 kom det, og skönt det ofte faldt
 mig lidt fast at blive fra Thor:
 og Thorvaldsen som hørte hvor meget
 jeg søgte af det, ofte sagde: det var
 som du end mere du Gled. for mig
 skönt, gaar nu jeg, og dog jeg
 anser det. for Thor: og det gik godt,
 skönt jeg ~~ikke~~ faldt i søvn der, og
 den blev Thor: maatte saa stille
 for mig 5 a 10 Minutter alle, og
 naar jeg saa begynde, sagde jeg
 naar Thorvaldsen, for mig nu at
 sa. end da det ikke engang modtog
 man kunde for mig end det
 skönt sa, allers flest ofte blev
 saa ~~ikke~~ aldrig heldet med Thor:
 og sa sa det ofte meget for mig
 at mine Guld, for mig sa sa sa
 for mig, lige sa sa, blev med sa mig
 mig dog med det samme vilde skikke